

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 18. De emptione quæ sit credita pecunia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

penes venditorem, pactum est licitum: in priore quidem casu, quia tunc venditor ex re sua percipit fructus: neque dicitur formaliter, sed materialiter, & non in tantum, habere dictum fundum loco pignoris: cum nemo propriè rem suam pignori habeat. In posteriore casu vero ex re sua similiter fructum percipit; quia vendidit tantum cum pacto, ut post octo annos, cum pretium emptor soluerit, dominium ad ipsum pertineat, non ante.

Eadem quoque distinctio utendum est, quando pretium fundi solutum est tantum ex parte: si enim per venditionem translatum sit in emptorem totius fundi dominium, usura est pro parte non soluta pensionem accipere, donec ea solvatur: secus vero si non fuit translatum dominium; quia non censetur tunc reuera intervenire ipsius partis non solutæ venditio; sed potius locatio, donec emptor soluerit integrum fundi pretium. Quocirca ratione talis partis pensionem accipiens non peccat; quia accipit tanquam fructum suæ rei: secus esset vero si acciperet pro fundi parte perfecte vendita, quia acciperet ex re non sua.

Aduerte autem ex Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 247. in fine; licitum esse emere domum cum pacto retrovendendi, eamque locare venditori pro certo pretio, interea dum non reddimur. Quod verum est, si contrahentes intendant simul celebrare veros contractus venditionis & locationis, seruato in eis pretio iusto, neque enim ex vnoquoque eorum scorsim, neque ex cõiunctiõne vtriusque iniustitia tunc oritur. Quamquam potest in eo esse periculum scandali, magnâ curâ vitandum. Tales autem contractus censentur non veri, sed pecuniæ locuatio palliata: & per consequens vsurarij, si res tempore locationis periens, venditori pereat, non emptori: quandoquidem contrarium debet accidere, si illi sint veri contractus, quoniam dominium ad emptorem, non ad venditorem tunc pertinet. Censentur vero iniusti, si pretium emptoris sit diminutum, vel pretium locationis excessiuum: inducentque consequenter obligationem ad restitutionem.

QUARTVM POSTREMO; quid sentiendum sit de cæteris pactis? Respondetur primo de pacto, ut solvatur res non pretio currente tempore venditionis, sed aliquo futuro in quod solutio differatur, id dicendum esse ac dictum est de mutuo in præced. n. 183. nempe vsurarium esse, quando venditor certo aut probabiliter nouit, tunc futurum maius pretium: nisi ad illud tempus esset rem suam seruaturus vendendam: quo casu pactum non esset illicitum. Nec item eo quo esset incertum an tempore solutionis res plus; aut minoris sit valitura. Secundo, de pacto, ut emptor pretio currente soluat in alio loco, quam ubi emit: dicendum est similiter ipsum vsurarium esse, si certum sit maius illi, quam hic esse pretij currentis: non autem si probabiliter de eo dubitetur: aut venditor non hic, sed illic erat rem suam venditurus: quia lucrum ideo cessans illi, quod hic in emptoris gratiam vendat, potest capere ab ipso præmonito.

Tertio, de pacto, ut emptor donec pretium soluerit, rem habeat tantum pro voluntate venditoris: ut si is voluerit, possit contractum reuocare, ac rem suam repetere; dicendum est, videri licitum, si fiat de vtriusque libero cõsensu: & id onus aliqua iusti pretij diminutione compensetur; quia res oneri vel seruituti subiecta, minoris aestimatur, quam ab onere & seruitute libera. Quod idem est dicendum de cæteris pactis emptori onerosis: quale est, ut teneatur rem venditam locare venditori, ita ut illa apud hunc maneat iure, ac titulo locationis. Item ut emptor non possit alteri vendere rem emptâ, quam venditori, aut certe teneatur cum cæteris præferre, & sic de multis alijs.

CAP. XVIII.

De emptione que fit creditâ pecuniâ.

SVMMARIVM.

307 Non licet carius vendere ex eo tantum, quod solutio differatur ad aliquod tempus.

308 Licet autem quidem intra limites iusti pretij augere pretium in venditione, que fit creditâ pecuniâ: non tamen extra eosdem limites.

307 Quatenus liceat in venditione illius generis, supra iustum pretium ascendere ob periculum perdendi pretium, vel laborem ac difficultatem illud recuperandi.

308 Seruanda in eo incremento, ad vitandum periculum palliandi vsuras.

309 An liceat merces in magna copia supra iustum pretium vendere, eo quod minutatim supra illud venderentur, distinctio explicatur.

310 Quando is qui vendidit infimo pretio, possit accipere summum iustum, eo quod contra suam expectationem differatur solutio.

311 Illicitus est contractus quo debitor suum debitum emit minoris, quam ipsum sit: nisi detur excusatio lucri cessantis, aut damni emergentis.

312 Quod idem habeat locum si certius emat quando debitum est certum.

313 Secus vero cum debitum periculo expositum fuerit, vel recuperandum est cum laboribus & expensis.

PRIMUM AC PRINCIPALE de hac re dubium est; an liceat rem vendere carius creditâ pecuniâ, seu dilata ad tempus solutione, quam præsentis numeratæque pecuniâ? De qua re D. Thomas in opusculo 67. & qui eum interpretantur 2. 2. quæstio. 78. art. 2. & D. Anton. 2. part. tit. 1. cap. 8. §. 4. Gabr. in 4. dist. 15. quæst. 11. dub. 5. Medina in Cod. De restitut. quæst. vlt. Sotus in 6. De iust. & iure quæstio. 4. art. 1. Angelus vsura 1. §. 58. Syluest. vsura 2. quæst. 1. Nauar. in Enchir. capit. 17. numer. 206. & capit. 23. numer. 81. Couarr. libr. 2. variar. resolut. cap. 3. numer. 6. alios citans. Beia in 1. par. responsionum, casu sexto. Petrus à Nauar. libr. 6. De restitut. cap. 2. à numer. 98. ad 132. Lud. Molina in citato tractat. 2. disput. 355. cæteri que recentiores hanc materiam tractantes. Quid autem videatur tenendum explicabimus aliquot propositionibus.

Prima est, ex eo solo, quod merces venduntur dilata ad aliquod tempus solutione, non esse licitum, eas supra pretium lege, aut communi aestimatione taxatum vendere. In hac Doctores consentiunt; ad eius confirmationem adferentes Cap. In ciuitate, De vsuris, & Cap. Ad nostram, De emptione & venditione, & Cap. Illo vos, De pignoribus. Ad quæ accedit aperta ratio: quia pretium rei quæ venditur (nisi ea re seruanda esse in aliud tempus, in quo probabiliter sciretur plus valitura, prout habetur ex Cap. Nauiganti, De vsuris) est illud quod aut lege, aut communi aestimatione taxatum currit, quando venditio perficitur. Quare ille qui plus tunc exigit, iniustitiam committit, rem vendens plus, quam tunc valeat.

Ad confirmationem facit, quod rei dominium transferatur per venditionem: & ideo, quidquid in futurum ea valitura sit, non valet plus domino suo qui illâ venditurus est statim, quam valeat de præsentis. Accedit quod ea in re vsura committatur. Nam si rem cuius summum pretium est decem aureorum. v. g. vendo tibi. 16. ob dilatam solutionem; perinde est ac si tibi mutuo dedissem decem, ut post certum tempus mihi redderes sexdecim, quod est vsura ex Cap. Consuluit, De vsuris.

Quamuis autem Sotus loco cit. ab hac propositione excipiat merces nauticas, tenendum est tamen cum Nauar. in Enchir. capit. 23. numer. 82. neque tales supra iustum pretium licite vendi creditâ pecuniâ: quia ex natura rei est, ut iustum pretium in venditione non excedatur; natura autem rei, ubique & semper in omnibus eadem est. Non refert vero quod merces nauticæ non soleant, nec commode possint vendi, soluto statim pretio: cum enim tempus de se, non sit circumstantia, ex qua iustum pretium varietur; de illis qui creditâ emunt, perinde iudicandum est, ac si præsentis, seu statim numeratâ pecuniâ emerent. Quod quidem locum habet, etiam si ipsæ nauticæ merces probabiliter tempore solutionis sint plus valitura: quia res statim vendendæ, nec seruandæ in tempus, in quo plus valebunt, non possunt creditâ pecuniâ vendi plus, quam venderetur pecuniâ statim numeratâ, ut contra Caiet. docent Sotus lib. 6. De iust. & iure, quæst. 4. art. 2. & Couar. lib. 2. variarum resolutionum, cap. 3. num. 6. Quod patet ex Cap. Nauiganti, De vsuris, ubi res vendens plus creditâ pecuniâ, quam valeant, non excusatur ab

vsura,

INAL
XIS
P
V

usura, nisi ille has effect seruaturus ad tempus, in quo pluris verosimiliter valebunt.

306.

Secunda propositio est. Licitum esse pluris vendere creditam ad tempus pecuniã, quam statim numeratã, dummodo id fiat intra latitudinem iusti pretij, hoc est, non ascendatur supra rigorosum. In hac quoque consentiunt Doctores, quorum nonnullos refert Couar. lib. 2. var. resolut. cap. 3. num. 2. in fine. Probatur vero aperte supposito eo, quod in præced. capit. 16. tractauimus, iustum pretium mercium, non quidem lege: sed mercatorum cõmuni æstimatione taxatũ bonã fide (*Spektatis circumstantijs omnibus ad rem facientibus*) in indiuisibili minime cõsistere, sed latitudinem habere summi, medij, & infimi, vt exempli gratiã, pretiũ iustum vlnã panni ex cõmuni æstimatione potest esse, infimum quidem sex librarũ, medium vero sex cum dimidio: & summum septem, quo mercator vendit creditã pecuniã: libenter veditur medio, aut etiam infimo, pecuniã numeratã. Qua in re nec iniustitiam committit, nec obligationem ad restitutionem incurrit: patet: quia reuera vendit rem iusto pretio, *est rigoroso*, nec aliquid ultra sortem accipit. Quod vero fuisse cõtentus pretio mediocri, aut infimo, si alter numeratã pecuniã emisisset, nihil refert, quia ipse potest de suo facere, quod sibi libet intra iustitiã terminos.

Tertia propositio. Licet merces supra taxatum pretium, non possint pluris vendi creditã pecuniã, quam statim numeratã, posse tamen alijs de causis. Ratio est, quod ea dilatio habeat rationem iustitiã. Quo fit, vt ijs de causis, quibus in mutuo aliquid potest accipi supra summam capitalem, possit quoque recipi in venditione, quã fit dilata solutio. Quã causã sunt, tum interesse, de quo cum de usura in præced. libr. 23. capit. 6. 7. & 8. differimus: tum aliã causã quas persecuti sumus in fine capit. 12. huius libri. De periculo tamen coniuncto, siue perdendi pretium ipsum, siue subeundi molestias, & labores, vel faciendi expensas in illius recuperatione, an esse possit causa iusta vendendi pluris creditã, quam statim numeratã pecuniã, auctores non consentiunt.

307.

SECUNDVM DVBIVM SIT IGITUR; an periculum perdendi pretium, subeundi laborem & molestias, ac faciendi expensas in illo recuperando, sit causa legitima rem supra suum valorem vendendi dilata solutione? Ad quod habetur ex memorato fine cap. duodecimi iuxta Medinam, respondendum esse affirmatiuè, sed in praxi id non videri cõsulendum tanquam periculosum, vt ibidem addimus. Volenti tamen sequi eam Medinã doctrinam non restiterim omnino; præsertim cum illa habeat strepitum propugnatorum Petrus à Nauarr. De restitut. lib. 3. cap. 2. à nu. 98. Non restiterim inquam, dummodo seruare velit sequentia documenta.

Primum est. Non esse licitum mercatori creditã pecuniã vendenti ascendere supra iustum pretium in omnibus, sed in ijs, in quibus verosimiliter, ac discreto prudentis iudicio, timetur antedictum periculum, neque id in omnibus æqualiter, sed tantum pro quantitate periculi, & verosimilitudinis, atque cessante omni scandalo: quã omnia prudenti iudicanda relinquuntur.

Secundum est. Supra iustum pretium ascendere, præterquam quod est res plena periculi, & apta ad generandũ scandalum, *ideoq; non consulenda*, esse pariter peccatum inducens obligationem restituendi; nisi tempore contractus manifestetur emptori, quibus de causis ascendatur, & ipse consentiat emere cum eiusmodi onere compensandi damna, quibus venditor subijcit se in ea venditione. Huius ratio est, quod si emptor intenderet rem iusto tantum pretio emere; non item cõpensare pericula illa, quibus venditor putat se subijci, fieret ei iniustitia; quandoquidem ipso ignorante pretium pro iisdem periculis acciperetur. Non fieret autem si præmoneretur, quia scienti, & consentienti non fit iniuria.

308.

Tertium est. Quod ad vitandum periculum palliandi usuras, incrementum illud quod supra pretium currens accipitur, debeat tempore contractus in partem deduci: monito, vt diximus, emptore; ipsum item debeat esse moderatum pro quantitate & qualitate damnorum, in quorum compensationem accipitur: præterea sit habenda ratio personã emptoris; videndo an tale grauamen ei imponere sit consentaneũ:

Item oporteat in eo periculo, de quo agimur, advertere quod debeat provenire ex natura rei, non autem ex auaritia, aut pusillanimitate venditoris. Sunt enim, inquit Petrus à Nauarr. num. 117. nonnulli mercatores ita auari, vel melancholici, vt timeant vbi non est timendum; quique, licet securum debitorum habeant, sine anxietate esse non soleant. Cuius anxietatis & sollicitudinis cum ipsi causa sibi existant, nõ est fas emptorem compellere ad pretij incrementum, per quod ea compensetur. Porro in hac re incrementum censeri poterit moderatum, si arbitrio prudentis ipsum proportionate respondeat quantitati qua debitum minus valet cum tali periculo, quam sine eo: nempe si periculum sit tale, vt pro debito 100. aureorum vix darentur 90. aut 80. prudens arbitratum incrementum esse moderatum, si non sit maius, quam vt debitum tali periculo expositum æstimetur 100. aureis, nec excedat.

TERTIVM DVBIVM EST; an venditori liceat merces creditã pecuniã ideo pluris vendere, quod si illas vendidisset minutatim, maius pretium accepisset? Ad quod respondetur distinctione. Si enim talis venditor erat de facto eisdem merces minutatim venditurus, licet ei in magna copia vendenti creditã pecuniã, capere illud lucrum quod accipisset minutatim vendendo: quia id non est aliud quam ratio lucri cessantis, maius pretium accipere. Si vero non erat minutatim venditurus, non licet ei vendere tanti, quanti vendidisset minutatim: etiam si, iuxta antedictam explicatiõnem primi dubij, concl. 2. possit vendere summum eo pretio, quo in eadem magna copia vendidisset, si pecuniã essent statim numeratã.

QUARTVM DVBIVM; an venditori qui suas merces vendidit infimo pretio iusto, quod credebatur statim soluendũ ab emptore: dum videt quod is nolit statim soluere, liceat illi pro infimo exigere summum pretium iustum? Ad quod respondetur distinctione; nam si perfecta est venditio cum conuentione de pretio infimo iusto, non licet exigere summum: quia id esset secundum contractum venditionis inire, ad quod emptor non videtur iuste compelli; si vero perfecta non fuit venditionis contractus, tunc licet venditori ab eo discedere, ac sic variare in exigendo pretio, vt pro infimo exigat summum iustum pretium, quo potuit ab initio suas merces vendere, præsertim pecuniã vendendo. Quando vero censeret debeat perfecta venditionis contractus, intellegitur per post dicenda in seq. cap. 26.

QUINTVM DVBIVM EST, an pretium cuius solutio dilata est, & in tempus futurum debetur, possit anticipatã solutione minoris emi, quam ipsum sit: vt emi pro 80. vel 90. aureis, quod est debitum 100. aureorum. Pro explicatiõne dicendũ est primo, quod si ipsemet debitor emat à creditore debitum (nisi lucrum cessans, aut damnum emergens excuset) contractus sit illicitus & usurarius, prout Caiet. habet in verbo usura, §. De usura autem confurgente casu tertio. Et probat, quia ex tempore anticipatã solutionis reportat lucrum, quod est usurarium, cum anticipata solutio sit æquualementer mutuum. Atque iniustitiam saltem continere patet: quia licet debitum in ordine ad aliquem tertium qui illud à creditore emeret, non valeat plus quam illud ius quod creditor habet, attendat præuã debitoris dispositione ad soluendum, proveniente siue ex iniquitate, siue ex alia causa: attamen debitor ipse tenetur debitum integrè soluere, ac integrè satisfacere obligationi quam in se suscepit, totumque quod in se est facere, nequitia omni exclusã. Quod si nequeat debitum plene soluere, tenetur dare illud quod potest, & reseruare obligationem reliquam, cui in posterum cum potuerit, satisfaciat. Quare quicquid dederit anticipatã solutione, si id sit minus, quam integrum debitum, committit iniustitiam: quia cum ius quod creditor habet, plus valeat, nõ emit illud iusto pretio; de quo aliquid detrahendi iustam causam non habet: nõ quidem solutionis anticipationem secundum se; quia neque respectu tertij est iusta causa, vt paulo post docebitur; neque periculum, de quo diximus dubio secundo, quia tenetur liberare creditorem ab illo, non autem per illud grauare ipsum in proprium contractum modum.

Dicendum est secundo, quod si talis emptio non fiat ab ipsemet debitor, sed ab alio tertio (quicquid Caiet. in verbo usura, §. Cogor hoc loco: & post eum Nauarr. in Enchir. cap. 17. numer. 231. contra censeant) prædictum venditionis contra-

ctum,